

การศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี
A Study on Approaches to Develop Teaching Innovations for Enhancing
Student Achievement in Suphanburi Province

อดิศร ศิริ¹, เอกนารี สวัสดิ์ตัน², ทนันเดช ยงค์กมล³, ชาลีนี ปลุกผลงาม⁴ และ ฐิติ ลาภอนันต์⁵

Adisorn Siri¹, Eknaree Sawasnote², Thanundetch Yongkamol³,

Chaline Plukphonngam⁴ and Thiti Larpanant⁵

¹คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สถาบันสารสาสน์เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

^{2,3}คณะบริหารธุรกิจ สถาบันสารสาสน์เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

^{4,5}คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันสารสาสน์เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

¹Faculty of Education and Liberal Arts, Sarasas Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

^{2,3}Faculty of Business, Sarasas Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

^{4,5}Faculty of Public Administration, Sarasas Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

Corresponding Author, Email: ¹adi867444@gmail.com

Retrieved: February 10, 2025; Revised: February 27, 2025; Accepted: February 28, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูและสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 36 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological analysis) เครื่องมือวิจัย คือ ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกภาคสนาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาครูและสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการคือ 1) การ สร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียนร่วมกัน 2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์มีการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือ รวมพลัง 3) การพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การพัฒนาผ่านการเรียนรู้ ผ่านโปรแกรมทางสื่อออนไลน์ 5) การสร้างทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษา (PLC) 6) การจัด สภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 7) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งในการ ขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ จะต้องการส่งเสริมและพัฒนา คือ การบูรณาการกระบวนการ ทำงานร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการใช้กลไกการนิเทศเพื่อกำกับติดตามการดำเนินงาน และ เรียนรู้ต่อยอด และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การพัฒนา; นวัตกรรมการเรียนรู้; ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้; ชุมชนแห่งการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this research article was to present a study the approach of teacher and school development using the concept of schools as learning communities for enhancing learners' achievements in Suphanburi Province, Qualitative Research. The target audiences for the research were thirty-six experts of school of teachers who taught science and technology learning subjects. The data were obtained by purposive sampling. Research instruments were the document analysis, interview form, and field notes. Typological analysis was used to analyze qualitative data (Cronbach's Alpha Coefficient is 0.88). Data were analyzed by mean, standard deviation, and content analysis, respectively.

The research findings indicate that there are seven key components in the approach to developing teachers and educational institutions: 1) Creating a shared school vision 2) Establishing a creative organizational culture with collaborative teamwork 3) Enhancing teachers' knowledge and skills in utilizing digital technology 4) Promoting development through learning via online media programs 5) Establishing Professional Learning Community (PLC) teams within the educational institution 6) Creating a work environment conducive to collaborative learning, and 7) Conducting supervision, monitoring, and evaluating to drive the educational institution to become a learning community. It is essential to promote and develop the integration of work processes with relevant parties, utilize supervisory mechanisms to monitor operations, and continually learn, build upon, and improve practices.

Keywords: Development; Learning Innovations; Achievements; Learning Community

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่ บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” และมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้าง ความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการศึกษา 4.0 ที่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน แล้วส่งเสริมสนับสนุนผ่านการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้วยการลงมือปฏิบัติ ให้ผู้เรียนรักเรียน มีคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเน้นให้ผู้เรียนให้มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดประเทศไทย 4.0 ควบคู่ไปกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะในการคิดจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะในยุคข้อมูลข่าวสาร ความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง สอดคล้องกับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ที่มีข้อเสนอแนะในการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญของชาติ คือ 1) บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนหรือการจัดการระดับพื้นที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา 2) นำแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ 3) จัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์ความเป็นเลิศใน

การวิจัย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียน การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ และ 4) สร้างดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้ และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล เป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติในอนาคต

นอกจากนี้ องค์ประกอบของการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Boyd-Dimock & Hord, 1994) ประกอบด้วย 1) โครงสร้างการทำงานและตารางสอนที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันของครู 2) นโยบายสนับสนุนการทำงานร่วมกัน 3) นโยบายส่งเสริมการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) สัมพันธภาพที่เป็นมิตรและมีความรับผิดชอบร่วมกันของ ครู และ 5) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในโรงเรียนของครู ดังนั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนในยุคที่ห้องเรียนเต็มไปด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นผู้ใช้งาน ผู้ออกแบบ หรือผู้ร่วมออกแบบการเรียนการสอน (Cviko, McKenney & Voogt, 2014) ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีทำให้วงการการศึกษาทั่วโลกได้รู้จักกับการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ แต่ก็ยังมียังไม่ได้ว่าการเรียนผ่านจอไม่อาจได้ผลลัพธ์ดีเท่ากับการเรียนในห้องเรียน ที่ครูกับนักเรียน รวมถึงนักเรียนด้วยกันเองได้ มีปฏิสัมพันธ์กันแบบเห็นหน้ากันจริง ๆ (บัญชา วงศ์คำภา, 2563) เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ ดังนั้น ครูจำเป็นต้องเข้าใจเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางในการวางยุทธศาสตร์ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการคาดคะเนผลกระทบที่จะเกิดกับผู้เรียน การวางแผนเวลาในการใช้เทคโนโลยี และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดประเทศไทย 4.0 ควบคู่ไปกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์

จากความสำคัญข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักการสำคัญ คือ ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ ทั้งผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือน และผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต และ เพื่อให้ประเทศไทยไปสู่ยุคดิจิทัลอย่างไรก็ตาม จากการศึกษาคุณภาพการศึกษาของไทยที่ผ่านมาโดยเฉพาะ ผลการสอบขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ต่ำกว่าเป้าหมายทุกปี จึงมีความจำเป็นยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการนิเทศการศึกษามีอยู่หลายวิธี เช่น การนิเทศแบบพัฒนาการ การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ฯลฯ ซึ่งรูปแบบการนิเทศแต่ละลักษณะต่างมีลักษณะเฉพาะขึ้นกับสภาพปัญหาและความต้องการและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้ (ชาคริยา ชายเกลี้ยง และคณะ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) เกี่ยวกับการศึกษาไทยจากการศึกษาสภาวะการศึกษา พ.ศ.2561-2562 ที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังสอนแบบบรรยายเนื้อหาให้นักเรียนท่องจำไปสอบแบบปรนัย นักเรียนยังคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้น้อย มีความแตกต่างด้านคุณภาพระหว่างโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในเมืองใหญ่ กับโรงเรียนรอบนอก จึงควรปฏิรูปการศึกษานำผลลัพธ์หรือสมรรถนะให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในโลกดิจิทัล และยังสะท้อนผลของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับรายงานผลการประเมิน PISA 2022 ในระดับนานาชาติ พบว่า นักเรียนจากสิงคโปร์มีคะแนนเฉลี่ยทั้งด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านสูงกว่าทุกประเทศ/เขตเศรษฐกิจที่เข้าร่วมการประเมินในครั้งนี้ สำหรับประเทศที่มีคะแนนสูงสุดห้าอันดับแรกในด้านคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นด้านที่เน้นในรอบการประเมินนี้เป็นประเทศ/เขตเศรษฐกิจในเอเชียทั้งหมด สำหรับผลการประเมินของประเทศไทยนั้น พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 25 คะแนน

ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์และการอ่านมีแนวโน้มลดลง ส่วนด้านวิทยาศาสตร์ถือว่าไม่เปลี่ยนแปลงทางสถิติ

บริบทของโรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี ในรอบนอกของจังหวัด พบว่า เป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ซึ่งจัดได้ว่า เป็นพื้นที่ที่ยังต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการจัดการงบประมาณและทรัพยากร จำนวนครู การจัดการเรียนการสอน ไปจนถึงสถานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองแต่ละครัวเรือน โรงเรียนลักษณะเหล่านี้จะพบปัญหาที่เกิดจากการจัดสรรงบประมาณแบบเหมาจ่ายรายหัวที่น้อยกว่าตามจำนวนนักเรียนที่ลดหลั่นลงมา เช่นเดียวกับอุปกรณ์การเรียนและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ก็น้อยลงไปด้วย สิ่งเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการขาดแคลนของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งในการแก้ไขปัญหานี้จะต้องมีการแก้ไขระบบราชการที่ใช้วิธีจัดสรรงบประมาณภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกันหมดทั้งประเทศ เพราะหากพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพความจริงในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีบริบทและเงื่อนไขแตกต่างกัน ทุกฝ่ายต้องทบทวนเรื่องการแก้ไขเชิงระบบ การจัดสรรงบประมาณจำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่าง ๆ มากกว่าจำนวนรายหัวของเด็ก รวมถึงการสนับสนุนของภาคส่วนอื่น ๆ จำเป็นต้องขยับเข้ามาช่วยเหลือมากขึ้น ด้วยเหตุนี้แสดงให้เห็นว่ามีปัญหาอยู่กับการดำเนินงานแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูทุกคนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องมีการทบทวนการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

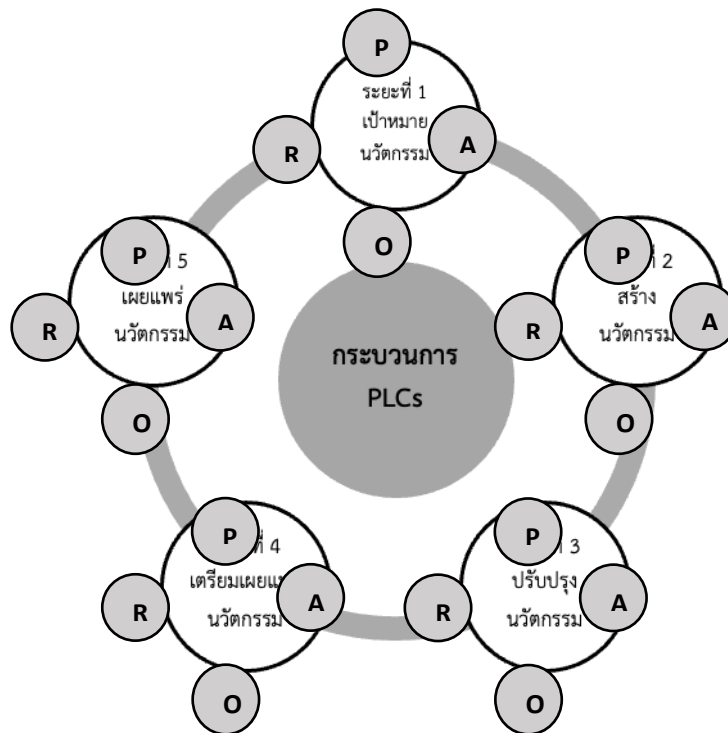
จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ การศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี และผู้วิจัยเล็งเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองขาม โรงเรียนบ้านหนองแหวน และโรงเรียนบ้านหนองห้างนั้น มีความเหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในครั้งนี้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมครูให้มีระดับการใช้เทคโนโลยีและออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนและโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) โดยกระบวนการวิจัยเน้นการวางแผนการเปลี่ยนแปลง (Planning a change) การปฏิบัติการและการสังเกตกระบวนการ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Acting and observing the process and consequence of change) และการสะท้อนคิดกระบวนการและผลกระทบ (Reflecting on these processes and consequences) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการวิจัยไว้ 5 ระยะ ในแต่ละระยะของการวิจัยที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทีมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา และศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

ภาพที่ 1 การผนวกกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละระยะของการวิจัย

จากภาพประกอบ 1 เป็นการออกแบบกระบวนการวิจัยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (Research participants) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) จะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในวงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพระดับจังหวัดเพื่อกำหนดโจทย์และแนวทางการทำงานร่วมกัน ก่อนที่จะไปขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษา นั่นหมายความว่าในแต่ละระยะของโครงการวิจัย (ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 1) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจะมีส่วนสำคัญในการออกแบบโจทย์และกิจกรรมการวิจัย (P: Plan) นำกิจกรรมที่ร่วมกันออกแบบไปขยายผลในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษา (A: Action) สังเกตและบันทึกผลการดำเนินงานพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาประสิทธิภาพของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (O: Observation) และการกลับมาร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงานในระดับสถานศึกษาในวงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพระดับจังหวัด (R: Reflection) วัฏจักรของกระบวนการ P – A – O – R นี้เกิดขึ้นใน ทุกระยะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์.2537) จึงกล่าวได้ว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (Research participants) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) มีส่วนร่วมในการออกแบบโจทย์และกิจกรรมของโครงการวิจัยอย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีเป้าหมายเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลและร่วมพัฒนา ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 24 คน และผู้ที่มีส่วนได้เสีย จำนวน 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 36 คน เพราะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็น

โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนนักเรียนอยู่ที่ไม่เกิน 120 คน คือ โรงเรียนบ้านหนองขาม โรงเรียนบ้านหนองแห่น และโรงเรียนบ้านหนองห้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยพิจารณาคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ข้างต้นให้มีความครอบคลุมตามกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม และกำหนดการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และแบบสัมภาษณ์ครู โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 และแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed-ended Form) ประกอบด้วยข้อคำถามและตัวเลือก (คำตอบ) เป็นปลายปิดชนิดเติมคำสั้นๆ ในช่องว่างความคิดเห็นเพิ่มเติมแบบนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการและแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยทั้ง 4 ฉบับนั้นผู้วิจัยได้มีแนวทางการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 การปฏิรูปโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน สภาพบริบทของนโยบายการศึกษา บริบทการบริหารงาน ด้านการศึกษา บริบทโรงเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ร่างคำถามในประเด็นดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 2) สภาพบริบทที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดสุพรรณบุรี และ 3) แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเป็นแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง

3) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ และผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้ที่ เป็นกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นความเรียง และเก็บข้อมูลผลการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยขออนุมัติ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อดำเนินการส่งหนังสือราชการถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น สังเกตครูผู้สอนสังเกตนักเรียน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้สอน นักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปประมวลกับ แนวคิดของการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี และออกแบบร่วมกันกับครูผู้สอน อันจะนำไปสู่การปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับครูผู้สอนและสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในทุกขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย เพื่อหาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาครูและสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการคือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียนร่วมกัน 2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์มีการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือร่วมพลัง 3) การพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การพัฒนาผ่านการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมทางสื่อออนไลน์ 5) การสร้างทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษา (PLC) 6) การจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 7) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้เรียนและเป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้ได้ทุกพื้นที่ในโรงเรียน สร้างเจตคติเชิงบวกของครูต่อการศึกษา ผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สร้างผู้เรียนมีความใส่ใจและผูกพันกับการเรียน สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนครู และผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความเอาใจใส่ต่อกัน มีการส่งเสริมและพัฒนา คือ การบูรณาการกระบวนการทำงานร่วมกับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการใช้กลไกการนิเทศเพื่อกำกับติดตามการดำเนินงาน และเรียนรู้ต่อยอดและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษาในระดับจังหวัดเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยวิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษาในระดับจังหวัดของศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย การรับข้อเสนอแนะจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 การประสานงานอย่างไม่เป็นทางการเพื่อขอความร่วมมือ การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการ การจัดทำ MOU กับหน่วยงานที่ยินดีให้ความร่วมมือ การจัดทำเอกสารคู่มือ และแนวทางรายละเอียดการดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบของเครือข่ายนิเทศ ติดตาม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันการศึกษาในพื้นที่ จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นผู้ให้คำแนะนำสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเรียกว่า Supervisor Teams ในการวางแผน ร่วมพัฒนาและจัดทำรูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลโครงการตลอดจนนิเทศ ติดตามและประเมินผลโครงการ ตลอดจนการนิเทศ ติดตามและประเมินสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี และผลงานวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) และวัฏจักรของกระบวนการ P – A – O – R ของทุกระยะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2537) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาครูและสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียนร่วมกัน 2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์มีการทำงานร่วมกันแบบร่วมมือร่วมพลัง 3) การพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การพัฒนาผ่านการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมทางสื่อออนไลน์ 5) การสร้างทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษา (PLC) 6) การจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 7) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้ อาจเพราะในกระบวนการของขั้นตอนวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้มีการประชุมชี้แจงผู้รับผิดชอบโครงการ มีคู่มือดำเนินการ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการที่ระบุไว้ที่ชัดเจน ทำให้ผลการดำเนินการทั้งระบบมีผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และได้การประสานงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 และได้เปิดโอกาสให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นที่การประสานงานที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการตามลำดับ ทำให้เกิดการสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อให้เกิดความร่วมมือด้วยดี มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา

และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) จึงทำให้เกิดกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มร่วมใจรวมพลัง (Collaborative Learning) ครูในโรงเรียนบ้านหนองขาม โรงเรียนบ้านหนองแห่น และโรงเรียนบ้านหนองห้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ที่ชัดเจน มีดำเนินการผ่านการทำงานคู่ การประชุมกลุ่ม เพื่อมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ดังเช่น

“...เข้าใจเพื่อนครูมากยิ่งขึ้น เพราะปกติต่างคนต่างนั่งทำงานของตนเอง แต่พอได้มีการ PLC การรวมตัวรวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู และผู้บริหาร ในโรงเรียน มีสัมพันธภาพที่ดีขึ้นคิดบวกมากขึ้น”

“...ความจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกมีการตั้งเป้า การถามคำถามผ่าน PLC ให้ความสำคัญกับจุดแข็ง ที่การนั่งจับเข้า พูดคุย สร้างความคุ้นเคย ช่วยผู้รับการชี้แนะและเน้นผลที่เกิดเป็นสำคัญ”

“...การ PLC ทำให้ขยายผลสู่แก่นักเรียนให้มีคุณภาพ เป็นผู้ประสานขยายผลและถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เป็นผู้วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร และทำงานเป็นทีม แต่ละคนน่าจะมีความสัมพันธ์กัน มีคำชมกันระหว่างครูแต่ละคน”

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายแนวคิดของการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพราะการที่ครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ได้มาแบ่งปันแนวคิดเพื่อพัฒนาแนวทางการสอนและสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดจากการร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาจุดเน้นของสถานศึกษา โดยความร่วมมือและมีส่วนร่วมเพื่อออกแบบและกำหนดทิศทางที่สำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพทางการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Ross & Gray (2006) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อความมุ่งมั่นของครูในการพัฒนานักเรียน ช่วยให้ครูมีโอกาสดำเนินการการเรียนการสอนได้โดยตรง และความมุ่งมั่นของครูในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพการมีครูแกนนำที่กำหนดให้ดูแลระดับชั้นละ 2 คน และการจัดให้มีคู่มือที่ดี เสมือนการเสริมระบบการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching Team) ที่ทำงานใกล้ชิดกันและกัน ทำให้ครูเกิดมุมมอง PLC ร่วมรับผิดชอบและมีความมั่นใจและพัฒนาดตนเองมากขึ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนการร่วมมือร่วมใจ และมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ถูกก่อตั้งจากหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนค้นพบความสอดคล้องกับสิ่งที่เรียนกับการปฏิสัมพันธ์ทางปัญญาที่เพิ่มขึ้น (Gabelnick et al., 1990) เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งผู้เรียนและครูแบ่งปันความรับผิดชอบสำหรับการสอนและสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นระหว่างสมาชิกในทีม (Shapiro & Levine, 1999) ให้โอกาสในการให้ผลสะท้อนกลับอย่างต่อเนื่องจากเพื่อนและครูการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นผ่านการทำ PLC ซึ่งจะช่วยให้ครูติดตามงานวิจัยและเครื่องมือเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่สำหรับห้องเรียน (Smith & MacGregor, 2009)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่คือ การพัฒนาครูผู้สอนให้มีสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เพื่อการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอน และการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถบรรลุศักยภาพสูงสุด มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และช่วยให้ครูมีโอกาสดำเนินการการเรียนการสอนได้โดยตรง ทั้งมีความสามารถด้านเทคโนโลยี และไม่มีความสามารถด้านเทคโนโลยี ผ่านกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล เรียกว่า Supervisor Teams ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือครูได้ทุกคนตามความสามารถของตนเอง อีกทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้จริงตามบริบทของตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย โดย สป.อว. ร่วมมือเครือข่ายภาคกลาง โดยมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นประธานเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่างเป็นแม่ข่ายหลัก ปีงบประมาณ 2567

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้จัดการประชุมเพื่อร่วมสะท้อนคิด ควรจัดให้มีการพัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับ การใช้นวัตกรรมการศึกษาโดยจัดอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.2 ครูผู้สอนควรเลือกใช้นวัตกรรมการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องกันและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในการนำเสนอการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี ในประเด็นที่สำคัญ คือ ควรมีการประเมินผลการใช้กระบวนการนิเทศติดตามเพื่อนำผลไปปรับปรุงกระบวนการนิเทศติดตามให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2567, จาก <https://bit.ly/2O05iC7>
- ชาคริยา ชายเกลี้ยง, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล และปรีชา สามัคคี. (2562). รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการวิจัยของครู ระดับมัธยมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 6(10), 5353-5354.
- บัญชา วงศ์คำภา. (2563). *การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 17, 11-15.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2567, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420
- Boyd-Dimock, V. & Hord, S. M. (1994). Principals and the New Paradigm: Schools as Learning Communities. *Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (New Orleans, LA, April 4-8, 1994)*. Retrieved on March 18, 2022, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED373428.pdf>
- Cviko, A., McKenney, S. & Voogt, J. (2014). Teacher roles in designing technology-rich learning activities for early literacy: A cross-case analysis. *Computers & Education*, 72, 68-79.

- Gabelnick, F., et al. (1990). *Learning Communities: Making Connections among Students, Faculty and Disciplines*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kemmis, S. & Mc. Taggart, R. (1990). *The action research planner*. 3rd ed. Victoria: Deakin University.
- Ross, J.A. & Gray, P. (2006). Transformational Leadership and Teacher Commitment to Organizational Values: The Mediating Effects of Collective Teacher Efficacy. *School Effectiveness and School Improvement*, 17, 179-199.
- Shapiro, Nancy S. & Levine, J.H. (1999). *Creating Learning Communities: A Practical Guide to Winning Support, Organizing for Change, and Implementing Programs*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Smith, B. & MacGregor, J. (2009). Learning Communities and the Quest for Quality. *Quality Assurance in Education*, 17, 118-139.
-